

การวิจัยกรณีศึกษาการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF)

Case Study Research on Team-Based Learning and Problem-Based Learning to Enhance Learning Outcome Standard in Accordance with TQF 2009

ประภาศรี พรหมประกาย¹ และ ศิวาพร ชูระงาน²

¹ สำนักประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

² ฝ่ายการคลัง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างการจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (Team-Based Learning, TBL) และปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning, PBL) ศึกษาความพึงพอใจ เหตุผล และเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF โดยใช้การออกแบบการเรียนรู้ตามกระบวนการ TBL และ PBL รวมทั้งแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาวิชา “ไทยศึกษา” จำนวน 153 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยได้กำหนดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ TBL โดยมีรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ส่วน คือ การเตรียมแผนการสอนของผู้สอน ก่อนการสอน การพบผู้เรียนครั้งแรก และครั้งที่ 2 และกิจกรรมการเรียนการสอน TBL ส่วนการเรียนรู้โดยใช้ PBL แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ กิจกรรมกลุ่ม 5 ชั้น กิจกรรมรายบุคคล 1 ชั้น และกิจกรรมกลุ่ม 3 ชั้น จากการสำรวจเชิงสัมภาษณ์ พบว่า ความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนและกิจกรรมการใช้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ นอกจากนี้ TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามกรอบ TQF ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมากที่สุดเช่นกัน ส่วนการพัฒนาคุณภาพของการจัดการกระบวนการ TBL และ PBL ควรเน้นความเข้าใจและความสำคัญของการบริหารจัดการในการทำงานเป็นทีมโดยการใช้ Mind Map และเพิ่มการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การคิดวิเคราะห์ รวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น

คำสำคัญ: คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม, การเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF, การเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

Abstract

This research aims to construct Team-Based Learning (TBL) and Problem-Based Learning (PBL), focusing on satisfaction, objective, and proposing potential methodology development for both types of learning systems to enhance learning outcome standard in accordance with TQF.

Participants in this study were 160 university students enrolled in Thai Studies course. The materials used were TBL, PBL, and interview-based survey. The results show that TBL consists of 4 parts within curriculum activities: pre-class preparation of the lecturer, classroom meeting 1 and 2, and TBL session. PBL consists of 3 parts: 5-step group activity, an individual activity, and 3 group activities. According to the interview based survey, participants rated their satisfaction level of learning, TBL, and PBL as high in all 5 categories: virtue and ethics, knowledge, in-group relationship, and responsibility, in descending order. Moreover, TBL and PBL also enhance the desirable ethics quality of the graduates according to TQF criteria of in-group relationship and responsibility skills the most. The improve the quality of TBL and PBL organizing, better understanding and teamwork administration and management should be focused using mind maps and communication e media.

Keywords: Desirable Quality in Graduates in the Society, TQF Learning Outcome Standard, Team-Based Learning and Problem-Based Learning

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยกรุงเทพได้มีนโยบายริเริ่มและสนับสนุนทางวิชาการให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) ในปีการศึกษา 2554 อันเป็นการดำเนินการเร็วกว่ากำหนดที่ได้วางแผนไว้ เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติน้ำท่วมวิทยาเขตรังสิต เมื่อประสานกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา และสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งส่งผลให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ออกประกาศเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) เพื่อเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของทุกระดับคุณวุฒิ ให้สามารถผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดไว้ซึ่งครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล (ประเวศ วะสี, 2543 และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องปรับกระบวนการทัศนในการจัดการเรียนการสอนหรือบูรณาการการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้มีคุณภาพและศักยภาพด้านการแข่งขันในประชาคมอาเซียนเพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบ TQF สามารถบูรณาการการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ การเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (Team-Based Learning, TBL) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning, PBL) เป็นกระบวนการเรียนรู้อีกสองรูปแบบที่น่าสนใจและสามารถบูรณาการเข้ากับเนื้อหาวิชาร่วมกันได้เป็นอย่างดี โดยการนำทีมเป็นฐานการเรียนรู้ (TBL) เป็นรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการแสดงความคิดเห็น ฝึกความรับผิดชอบและเรียนรู้บทบาทของตนและผู้อื่นโดยมุ่งความสำเร็จของส่วนรวมเป็นสำคัญ (บุญศรี วงศ์พิพัฒน์กุล, 2550) ส่วนการใช้ปัญหาเป็น

ฐานการเรียนรู้ (PBL) ซึ่งเป็นการฝึกกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ได้มีส่วนเสริมสร้างการพัฒนาทักษะความคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีวิจารณญาณ สามารถแสวงหาเหตุผลด้วยตนเองและบูรณาการความรู้ใหม่ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานและสื่อสารกับผู้อื่นในการทำกิจกรรมร่วมกัน จึงนับเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่นำศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งเช่นกัน (อานุกาฬ, เลขะกุล, 2550)

ด้วยเหตุดังกล่าว เพื่อสนองนโยบายการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยกรุงเทพและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบ ความคิดเห็น ความพึงพอใจและเหตุผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) ที่ได้ดำเนินการในการเรียนการสอนวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐาน (PBL) ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบันและของสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและทดลองใช้การจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ทีมเป็นฐาน (Team-Based Learning, TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (Problem-Based Learning, PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF)
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็น ความพึงพอใจและเหตุผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีม (TBL) เป็นฐานและปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF

3. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาทุกชั้นปีที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ศป.331 ไทยศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นวิชาเลือกเสรีในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2553 (มีนาคม-พฤษภาคม 2554) จำนวน 160 คน ซึ่งเป็นประชากรเพียงกลุ่มเดียวที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (TQF) มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านของคุณวุฒิในระดับปริญญาตรี

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพโดยใช้ดุลยพินิจทางค่านิยมความรู้สึกของผู้อื่น ค่านิยมพื้นฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม และจริยธรรม อาทิ มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจโลก
2. ด้านความรู้ มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ตระหนัก รู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

3. **ด้านทักษะทางปัญญา** สามารถค้นหาข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจและสามารถประเมินข้อมูลแนวคิด และหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และใช้ข้อมูลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาและงานอื่น ๆ ด้วยตนเอง สามารถศึกษาปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขได้อย่างสร้างสรรค์

4. **ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ** มีส่วนช่วยและเอื้อต่อการแก้ปัญหา ในกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งการเป็นผู้นำหรือสมาชิกของกลุ่ม สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในสถานการณ์ที่ไม่ชัดเจนและต้องใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของตนเองและของกลุ่ม รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5. **ด้านทักษะ (การคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข) การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ** สามารถศึกษา และทำความเข้าใจในประเด็นปัญหา สามารถเลือกและประยุกต์ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าและเสนอแนะ แนวทางในการแก้ไขปัญหา สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ...สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในการฟัง พูด อ่าน เขียน และสามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งได้จากการพัฒนากรอบแนวคิดคุณลักษณะ บัณฑิตของประเทศไทยในระดับพื้นฐานตามกระบวนการผลิตบัณฑิต 4 ด้าน (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2553) ร่วมกับ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ 4 ด้าน มาใช้เป็นเป้าหมายที่สำคัญในการเสริมสร้าง มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ในการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาไทยศึกษา รวม 4 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านความรู้** เป็นคุณลักษณะที่เน้นความรู้พื้นฐานทั่วไปตามวิชาชีพ โดยเน้นความสามารถในการเรียนรู้ การสร้าง/บูรณาการความรู้และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2. **ด้านความคิด** เป็นความคิดพื้นฐานที่เน้นความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การแก้ไขปัญหา การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงาน รวมทั้งความสามารถในการประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น ด้วยการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็น

3. **ด้านความสามารถ/ทักษะ** เป็นทักษะพื้นฐานที่เน้นความสามารถนำความรู้ความคิดไปใช้ในการ ปฏิบัติงานได้ตามวิชาชีพ โดยเน้นการพัฒนาทักษะ ภูมิปัญญา จิตสำนึก และภูมิธรรมของความเป็นไทย รวมทั้ง การประยุกต์ใช้/พัฒนาตนและการพัฒนาคุณภาพของงาน

4. **ด้านคุณธรรมจริยธรรม** เป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้วยตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม โดยเน้น ความซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน และความรับผิดชอบ ตามคำขวัญของวิชาไทยศึกษา รวมทั้ง ความสนใจใฝ่รู้ ทักษะชีวิต และสังคม โดยเฉพาะความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้วยความเสียสละและเข้าใจผู้อื่น

ส่วนที่ 3 ภาพรวมของกระบวนการสอนและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และ ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF มีดังนี้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม

- 1) กิจกรรมเช็คชื่อเข้าเรียน
- 2) การแบ่งกลุ่ม การบริหารกลุ่มโดยมีประธานและเลขานุการในการจัดกิจกรรม กลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่
- 3) การปฏิบัติตนตามคำขวัญของวิชา
- 4) การวิเคราะห์และอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กรณีศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรมจากเอกสาร และวิดีโอทัศน์
- 5) การประเมินผลการนำเสนอรายงาน “เพื่อนประเมินเพื่อน”
- 6) การกำหนดให้ดูภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ (ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ภาค 3) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ กิจกรรมการวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมจากสื่อภาพยนตร์

2. ด้านความรู้

1) การกำหนดให้อ่านเนื้อหา และจัดทำแบบประเมินผลทดสอบความพร้อมในการเรียน (Pre -Test) ของเนื้อหาที่กำหนด 2) เน้นการหาคำตอบจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาเหตุผล แก้ไขปัญหา/สรุปเป็นคำตอบ สร้างความรู้หรือผลผลิตของงานกลุ่มด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3) การนำเสนอรายงาน/ผลงานหน้าชั้น 4) การกำหนดให้ดูภาพยนตร์ประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความรักชาติ และตระหนักถึงความเสียสละของบรรพบุรุษ

3. ด้านทักษะทางปัญญา

การแบ่งกลุ่มทำงานเป็นทีม คิดวิเคราะห์ สรุปเนื้อหา/ความรู้ บูรณาการความคิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสืบค้นข้อมูลจากสื่อสารสนเทศเพื่อการวิเคราะห์กรณีศึกษาของ TBL และ PBL เพื่อหาสาเหตุที่มาของปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา และแนวทางการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์/พัฒนาตนจากกิจกรรม PDCA เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาค่านิยมทางสังคม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ

1) การแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรม TBL และ PBL ซึ่งพัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น 2) การเน้นความสำคัญของการทำงานเป็นทีมในกิจกรรม TBL และ PBL ด้านการวางแผนการประสานงานกลุ่มและผลงานกลุ่มให้ประสบความสำเร็จด้วยการกำหนดคะแนนระดับสูง

5. ด้านทักษะ(การวิเคราะห์เชิงตัวเลข)การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) การทำกิจกรรมด้วย TBL และ PBL ร่วมกันทั้งในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเพื่อการสื่อสาร 2) การกำหนดให้สืบค้นข้อมูลทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเลือกข้อมูล สรุปข้อมูล และจัดทำข้อมูล เพื่อสร้างเป็นผลงานนำเสนอหน้าชั้น โดยเน้นการอ้างอิงที่มาของข้อมูล 3) การกำหนดให้ส่งผลงานฉบับร่างผ่านทางเมล ก่อนการนำเสนอผลงานของกลุ่มหน้าชั้น

ส่วนที่ 4 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL)

การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการทำกิจกรรมร่วมกันมากที่สุด ดังนี้

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) เป็นการเรียนรู้เนื้อหาวิชาจากทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็ก (4 คน) และกลุ่มใหญ่ (8 คน) ผ่านกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ของ TBL ซึ่งเป็นการพัฒนาผล การเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบ TQF

2. การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม เช่นเดิม โดยผ่านกระบวนการเลือกปัญหาจากหัวข้อที่กำหนดให้ ซึ่งเป็นการพัฒนาผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบ TQF

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตในด้านการบูรณาการรูปแบบการเรียนการสอน 2 รูปแบบ โดยการใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF

2. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) รวมทั้ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียนรู้ ลักษณะอื่นในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบ TQF

3. คณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการประกันคุณภาพบัณฑิตด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนให้เป็นไปอย่าง “อาจารย์มืออาชีพ”

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย รวม 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูลจาก 2 กลุ่ม คือ

1. **กลุ่มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพบัณฑิต** ได้แก่ มาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านของคุณวุฒิระดับ ปริญญาตรี ตามกรอบ TQF กรอบแนวคิดคุณลักษณะบัณฑิตของประเทศไทย คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ตามกรอบ TQF และของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ การวัดผลลัพธ์การเรียนรู้และการวัดคุณภาพบัณฑิต เป็นต้น

2. **กลุ่มข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้** ได้แก่ อาจารย์มืออาชีพ และการใช้กระบวนการ เรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐาน (PBL) ที่นำมาใช้ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการเรียนการสอน

1. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 4 ด้าน มาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านของคุณวุฒิระดับปริญญาตรีตามกรอบ TQF และกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับกระบวนการ เรียนการสอน 2 รูปแบบ คือ TBL และ PBL

2. ออกแบบการเรียนการสอนวิชา ศป.331: ไทยศึกษา โดยจัดเนื้อหาวิชา 8 เรื่อง ได้แก่ประวัติศาสตร์ไทย ศาสนาในวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตของคนไทยและภูมิปัญญาไทย เศรษฐกิจพอเพียง วงจรคุณภาพ PDCA ค่านิยมของ สังคมไทย การใช้ภาษาไทย และวรรณคดีไทยให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของ TBL และ PBL

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. ให้นักศึกษาทำความเข้าใจและศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบ TBL และ PBL เพื่อการ ร่วมทำกิจกรรม

2. จัดทำแผนการสอน จัดกระบวนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามรูปแบบการใช้ TBL และ PBL ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ศึกษา

3. จัดทำแผนการสอน จัดกระบวนการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามรูปแบบการใช้ TBL และ PBL

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา

2. สืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF และการ

สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม

3. การเขียนบันทึก Journal แสดงผลการเรียนรู้
4. แบบประเมินผลทดสอบความพร้อมในการเรียนตามกรอบการเรียนรู้
5. แบบฝึกหัดกรณีศึกษาและประเด็นปัญหาทางค่านิยมทางสังคมที่ใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ PBL ร่วมกับ TBL
6. แบบประเมินผลกิจกรรม “เพื่อนประเมินผลเพื่อน” (TBL และ PBL)
7. การกำหนดช่องทางการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน การสื่อสารผ่านทางเมล เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มและการส่งผลงานถึงผู้สอน
8. แบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจ และเหตุผล ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่นเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 2 คน

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1. ดำเนินการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF

การเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) เป็นการเรียนรู้แบบกลุ่มย่อยที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเชิงลึก พร้อมกับการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทำงานเป็นทีม หัวใจของความสำเร็จในการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน คือ การสร้างความเหนียวแน่นและผูกพันกันอย่างสูงของทีม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยแบ่งเป็น 4 ส่วน (บุญศรี วงศ์พิพัฒนกุล, 2550) ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การเตรียมแผนการสอนของผู้สอนก่อนการสอน ด้วยการจัดทำแผนการสอน กำหนดวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน กำหนดหัวข้อในรายวิชาที่เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ จัดทำเอกสาร แบบฝึกหัด กรณีศึกษา และสื่อเทคโนโลยีประกอบการสอนที่เกี่ยวข้อง ทั้งเนื้อหา และการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม แบบประเมินผลทดสอบความพร้อมในการเรียน และแบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความคิดเห็น ความพึงพอใจ และเหตุผลที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านตามกรอบ TQF

ส่วนที่ 2 การพบผู้เรียนครั้งแรกในการเรียน เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของการใช้ทีมเป็นฐาน โดยผู้สอนได้อธิบายวัตถุประสงค์ กระบวนการ เหตุผลในการเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ TBL และเน้นระบบการให้คะแนนจากการทดสอบความพร้อมก่อนการเรียนและจากงานของกลุ่มที่ทำเป็นทีม รวมทั้งความสำคัญ และความจำเป็นที่ผู้เรียนต้องพัฒนากิจกรรมตามคุณธรรมจริยธรรมต่อตนเองต่อผู้อื่นและสังคม โดยเน้นตามคำขวัญของรายวิชา คือ ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน และรับผิดชอบ นอกจากนี้ ผู้สอนเน้นการให้ผู้เรียนได้ทำความรู้จักกันและกัน

ส่วนที่ 3 การพบผู้เรียนครั้งที่ 2 ในการเรียนการสอน เป็นช่วงที่สำคัญเช่นกัน ด้วยการจัดกลุ่มผู้เรียน (กลุ่มเล็ก 4 คน กลุ่มใหญ่ 8-10 คน) บริหารจัดการกลุ่ม เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของกลุ่ม โดยเน้นการให้คะแนนคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อทุกคนในทีม ได้กำหนดให้ทำกิจกรรมการเรียนการสอน และการนำเสนอรายงาน รวมทั้งการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงความรู้ สร้างสรรค์งาน และประยุกต์ใช้ความรู้ด้วยความตระหนักในหน้าที่ของตนในทีมด้วยความเข้าใจผู้อื่น และความสามารถในการสื่อสารทักษะทั้ง 4 ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญในการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน ส่วนนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของการสร้างความรับผิดชอบในการร่วมกันทำงานเป็นทีมของผู้เรียน และเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาหลัก โดยผู้สอนได้ลดการบรรยาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียน ดังแผนภูมิที่ 1

การเตรียมตัวก่อนเข้าเรียนตาม ประเด็นที่กำหนด	การประกันความพร้อม วินิจฉัย/ วิเคราะห์ ความเห็นย้อนกลับ	การประยุกต์ใช้เนื้อหาความรู้ ในรายวิชาตามประเด็นที่กำหนด
ขั้นที่ 1 ขั้นมอบหมายงานอ่าน - ให้นำเนื้อหา/กรณีศึกษาเพื่อจับประเด็น/ แนวคิดสำคัญ (ภาพรวม)	ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบทีม - ทุกคนในทีมแสดงเหตุผลการตอบ ของตน	ขั้นที่ 7 ขั้นประยุกต์ใช้การเรียนรู้ - ผู้สอนย้ำให้ผู้เรียนตระหนักถึงเนื้อหาที่ ได้เรียนรู้ การประยุกต์ใช้เนื้อหาจากการ เรียนรู้คุณค่าของการทำงานเป็นทีมในการ สร้างหรือแก้ไขปัญหาที่ยากและท้าทาย รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์ที่ช่วยส่งเสริมการ พัฒนาตนเองของผู้เรียน
ขั้นที่ 2 ขั้นทดสอบความพร้อมผู้เรียน - ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยการทำ แบบประเมินผลทดสอบความพร้อมใน การเรียน (ปรนัย 30 ข้อ) เพื่อกระตุ้น ความจำหลังจากที่ผู้เรียนได้ศึกษาด้วย ตนเอง	- ทีมร่วมกันวิเคราะห์เป็นคำตอบของทีม การเรียนรู้ร่วมกันทำให้ได้ประโยชน์จาก มุมมองและเข้าใจเนื้อหาความรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทีม	ขั้นที่ 8 ขั้นการประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง - เป็นการประเมินคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม การ ปฏิบัติ และผลการปฏิบัติของผู้เรียนใน สภาพที่เป็นจริงจากการสังเกต แบบทดสอบ และแบบสำรวจ สัมภาษณ์ ความพึงพอใจ
	ขั้นที่ 4 ขั้นเฉลยคำตอบ - ผู้สอนสรุปเนื้อหาที่สำคัญและเฉลย คำตอบของแบบประเมินผล	ขั้นที่ 9 วิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน - ผู้สอนดำเนินการสังเคราะห์และ ตรวจสอบ เพื่อการปรับปรุงการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่าง ต่อเนื่อง
	ขั้นที่ 5 ขั้นอุทธรณ์จากทีม - ทีมเสนอความคิดเห็นอุทธรณ์ในประเด็น ที่ตอบผิด - สมาชิกในทีมได้ประโยชน์จากการมอง ต่างมุมและเข้าใจเนื้อหาความรู้มากยิ่งขึ้น - ผู้สอนเห็นความสามารถในการวิเคราะห์ เหตุการณ์และสังเคราะห์พฤติกรรมทาง คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนจากแต่ละทีม จากการสังเกตและการนำเสนอความคิด ของกลุ่ม	
	ขั้นที่ 6 ขั้นอภิปรายผลสรุปในกลุ่มใหญ่ และข้อชี้แนะของผู้สอน	

แผนภูมิที่ 1: การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) ในการเรียนการสอน
ที่มา: ปรับจากบุญศรี วงศ์พิพัฒนกุล. *อาจารย์มืออาชีพ แนวคิดเครื่องมือ และการพัฒนา*. ไพฑูรย์ สินลารัตน์,
บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

2. ดำเนินการเรียนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้น/บริบทให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ แสวงหา และบูรณาการความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพโดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมีความรู้หรือพื้นฐานเรื่องนั้นมาก่อนซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะในการตั้งสมมติฐานและการให้เหตุผลที่ดี และสื่อสารกับผู้อื่นได้ดีและมีประสิทธิภาพ โดยมีความคงอยู่ของความรู้ยาวนานกว่าการเรียนแบบบรรยาย โดยผู้วิจัยได้จัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ PBL (อนุภาพ เลขะกุล, 2550) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน รวม 9 ขั้น ตามลำดับดังต่อไปนี้

กิจกรรมกลุ่ม :

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจคำศัพท์ และแนวคิดที่มีในโจทย์ปัญหาเพื่อความเข้าใจตรงกัน **ขั้นที่ 2** จับประเด็นและระบุปัญหา จับประเด็นข้อมูลและปัญหา **ขั้นที่ 3** ระดมสมอง วิเคราะห์และอภิปรายประเด็นปัญหา **ขั้นที่ 4** ตั้งสมมติฐานและจัดลำดับความสำคัญ เพื่อวิเคราะห์ปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐานอย่างมีเหตุผล **ขั้นที่ 5** กำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อการประเมินการใช้ความรู้ในการพิสูจน์สมมติฐานที่เชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหา

กิจกรรมรายบุคคล: **ขั้นที่ 6** ค้นคว้าและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้พร้อมประเมินความถูกต้อง

กิจกรรมกลุ่ม: **ขั้นที่ 7** สังเคราะห์และประยุกต์ความรู้ใหม่ โดยนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ อธิบาย พิสูจน์สมมติฐาน และประยุกต์ให้เหมาะกับโจทย์ปัญหา **ขั้นที่ 8** สรุปการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวคิด ในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา **ขั้นที่ 9** นำเสนอผลการเรียนรู้ของกลุ่มโดยการรายงานหน้าชั้นประกอบการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. การประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐาน PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม/ทีม โดยผู้สอนตรวจสอบจากการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทั้ง 2 รูปแบบการสอนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความคิดสร้างสรรค์ของผลงานจากข้อมูลที่กลุ่มเลือกจากสื่อแต่ละประเภท รวมทั้งวิธี/เทคนิคการนำเสนอหน้าชั้น และการนำเสนอผ่านทางเมลของผู้เรียน 2) ความร่วมมือช่วยเหลือกันและกันในการดำเนินกิจกรรมภายในกลุ่ม 3) ความเอาใจใส่/รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่มจากคุณภาพของผลงานการส่งงานที่ครบถ้วนและตรงเวลาที่กำหนด

2. การวิเคราะห์สังเคราะห์และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่มในแบบประเมินผลกิจกรรม เพื่อนประเมินเพื่อน” ภายหลังจากนำเสนอรายงานหน้าชั้น (PBL) ของแต่ละกลุ่ม

3. การวิเคราะห์และตรวจสอบความคิดเห็นความพึงพอใจและเหตุผลที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF เป็นรายบุคคลจากแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF และแสดงการเปรียบเทียบภาพรวมระหว่างระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF และภาพรวมระดับความพึงพอใจที่เกิดจากการสอนรายวิชาไทยศึกษาด้วยกิจกรรม TBL และ PBL

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ TBL และ PBL ในการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านตามกรอบ TQF 2) การวิเคราะห์ สังเคราะห์จากแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจและเหตุผล ของนักศึกษาที่มีต่อการใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ TBL และ PBL ในรายวิชาไทยศึกษา เพื่อการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านตามกรอบ TQF โดยแต่ละด้านได้พิจารณาร่วมกับกรอบแนวคิดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ในระดับพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน ด้วยเช่นกัน รวมทั้งภาพรวมของข้อเสนอแนะ ซึ่งจะเป็แนวทางในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบ เพื่อการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้านตามกรอบ TQF ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า มีนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมด 153 คน คิดเป็นร้อยละ 89.38 ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาไทยศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ในภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2553 (มีนาคม-พฤษภาคม 2554) จำนวน 160 คน

2. การศึกษาคำถามในการวิจัย

2.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF มีรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร

1) รูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF

ส่วนที่ 1 การเตรียมแผนการสอนของผู้สอนก่อนการสอน เน้นการเตรียมความพร้อมทุกด้านในการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 การพบผู้เรียนครั้งแรกในการเรียน เน้นการชี้แจงภาพรวมของวัตถุประสงค์ กระบวนการ กิจกรรม และการประเมินผลให้แก่ักศึกษา

ส่วนที่ 3 การพบผู้เรียนครั้งที่ 2 ในการเรียนการสอน เป็นการจัดกลุ่มโดยเน้นการบริหารจัดการกลุ่ม บทบาทหน้าที่ในกลุ่ม กิจกรรมและคำขวัญของรายวิชาที่เรียน

ส่วนที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอนที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการใช้ทีมเป็นฐาน ทั้ง 9 ชั้น โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงของกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องดำเนินการถึงการเตรียมตัวก่อนเข้าเรียน การประกันความพร้อม วินิจฉัย วิเคราะห์และความเห็นย้อนกลับ และการประยุกต์ใช้เนื้อหาความรู้ในรายวิชา

2) รูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF

- กิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย 5 ชั้น คือ การทำความเข้าใจคำศัพท์และแนวคิด การจับประเด็นและระบุปัญหา การระดมสมอง วิเคราะห์และอธิบายประเด็นปัญหา การตั้งสมมุติฐานและจัดลำดับความสำคัญและการกำหนดประเด็นหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้

- กิจกรรมรายบุคคล เป็นการค้นคว้าและศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้

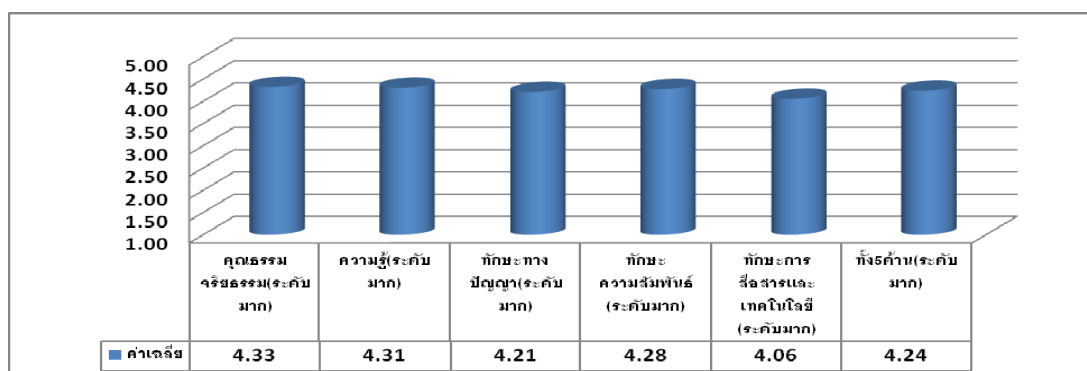
- กิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วย 3 ชั้น คือ การสังเคราะห์และประยุกต์ความรู้ใหม่ การสรุปการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวคิดในการประยุกต์ใช้ และการนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 ภาพรวมของผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF โดยบูรณาการเข้ากับเนื้อหาวิชาไทยศึกษา เป็นอย่างไร และภาพรวมของความคิดเห็น/เหตุผล โดยจำแนกในแต่ละด้านตามมุมมองของการเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมเป็นอย่างไร

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ภาพรวมของผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการสอนและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้ใช้เกณฑ์การตัดสินของ สกอ. และ สมศ. ดังนี้

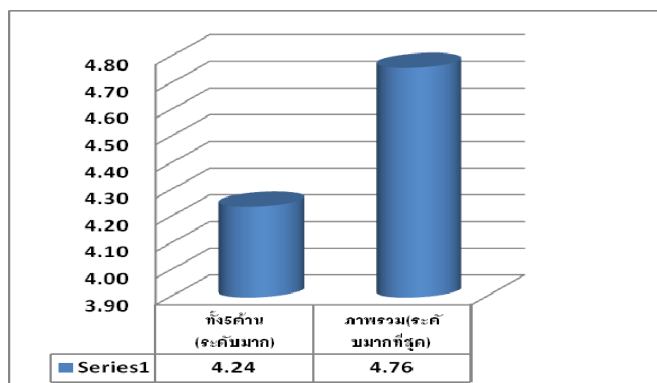
- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 = ระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3.51-4.50 = ระดับความพึงพอใจมาก
- 2.51-3.50 = ระดับความพึงพอใจปานกลาง 1.51-2.50 = ระดับความพึงพอใจน้อย
- 0.00-1.50 = ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจต่อกระบวนการสอนและกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้ทีมเป็นฐานและปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้าน รวม 5 ด้านตามกรอบ TQF จากการประเมินตนเองของนักศึกษาที่ลงเรียนวิชาไทยศึกษา จำนวน 153 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน โดยความพึงพอใจด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (4.33) เป็นอันดับแรกใกล้เคียงกับด้านความรู้ (4.31) และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (4.28) ส่วนด้านทักษะทางปัญญามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.21) และด้านทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก (4.06) เป็นอันดับสุดท้าย โดยความพึงพอใจในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (4.24) (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1: ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF

นอกจากนั้น ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในภาพรวมต่อการเห็นประโยชน์ของการศึกษา วิชาไทยศึกษาผ่านกิจกรรมการสอนทั้งสองรูปแบบ จากการประเมินตนเองของนักศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (4.75) (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2: การเปรียบเทียบภาพรวมระหว่างระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้ TBL และ PBL ในการเสริมสร้าง

มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF และภาพรวมระดับความพึงพอใจที่มีต่อการเห็นประโยชน์ของวิชาไทยศึกษา ผ่านกิจกรรมการสอนของ TBL และ PBL

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นและการให้เหตุผล พบประเด็นที่ใช้กระบวนการสอนและกิจกรรมของ TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความคิด ด้านความสามารถ/ทักษะและด้านคุณธรรมจริยธรรม ในแต่ละด้านของมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบ TQF จากการให้ความสำคัญและเหตุผลของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม จากการให้เหตุผลของนักศึกษา 143 คน (ร้อยละ 93.46) ของผู้ตอบแบบสอบถามสำรวจเชิงสัมภาษณ์ ทั้งหมด 153 คน พบว่า เห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของ TBL และ PBL ว่ามีส่วนเสริมสร้างคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรมมากที่สุด 79 คน (ร้อยละ 55.24) โดยให้เหตุผลที่สำคัญบางส่วน เช่น 1) การทำงานเป็นทีมช่วยทำให้เราได้นำคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องใช้ความคิดร่วมกับการเลือกเนื้อหาคำตอบที่ดีที่สุด 2) TBL และ PBL ทำให้เราคิดถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ต้องช่วยกันทำงานและทำให้มีสมาธิในการทำงาน 3) ทำให้รู้จักทำงานเป็นทีม มีการแบ่งงานกันและได้รู้จักความสามัคคี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) ทำให้เรามีความเป็นระเบียบ ตรงต่อเวลามากขึ้นจากการเช็คชื่อเข้าเรียน และมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น 5) ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการแก้ปัญหา เป็นการแลกเปลี่ยนทัศนคติที่ดีมาก ๆ

นอกจากนั้น ยังเห็นว่า TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านความคิด รองลงมา 36 คน (25.17) โดยให้เหตุผลที่สำคัญ เช่น 1) กระบวนการทั้งสองเป็นสิ่งสำคัญพื้นฐานของการทำงานและปฏิบัติงานกับคนในสังคมและช่วยให้การทำงานได้ประสิทธิภาพมากที่สุด ทำให้ตนเองมีความคิดในการวิเคราะห์ที่ตรงต่อและแสดงความคิดเห็นได้ 2) กระบวนการคิดวิเคราะห์โดยรวมของเราได้ผ่านการค้นคว้าและหาคำตอบด้วยตนเอง มีการนำเสนอการแก้ปัญหาและรายงานหน้าชั้น ทำให้นักศึกษาคิดเป็นระบบ มีคุณธรรมในการกลั่นกรองความรู้ที่ดี 3) เป็นกระบวนการที่มีประโยชน์ในการทำงานกับผู้อื่น เนื่องจากมีการคิดวิเคราะห์ถึงหลักการ และรู้จักการใช้เหตุผลมากขึ้น

2. ด้านความรู้ จากการให้เหตุผลของนักศึกษา 142 คน (ร้อยละ 92.81) ของผู้ตอบแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์ 153 คน พบว่า เห็นความสำคัญของกระบวนการสอนของ TBL และ PBL ว่ามีส่วนพัฒนาคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านความคิด มากที่สุด 67 คน (ร้อยละ 47.18) โดยให้เหตุผลที่สำคัญบางส่วน เช่น

- 1) TBL และ PBL ช่วยพัฒนาระบบการเรียนรู้ใหม่ โดยได้แบ่งปันความคิดเห็นในเรื่องที่ศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางในการปฏิบัติได้หลากหลาย ทั้งยังกระตุ้นให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน
- 2) ทำให้ได้รู้จักการค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง และยังรู้จักคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองรวมทั้งได้แลกเปลี่ยนความรู้ทำให้ได้ความรู้มากขึ้น
- 3) ได้เข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้รู้จักคิดวิเคราะห์หาสาเหตุและรู้วิธีการแก้ไขปัญหา
- 4) ได้แนวในการคิดวิเคราะห์และศึกษาในเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างถ่องแท้ สามารถนำไปใช้ในการเรียนต่อไปได้

นอกจากนั้น นักศึกษา 48 คน (33.80) ยังเห็นว่า ได้รับการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความรู้เป็นอันดับรองลงมา ด้วยเหตุผล เช่น 1) จากการเรียนรู้ในชั้นเรียน และจากภาพยนตร์ ด้านานสมเด็จพระนเรศวร ทำให้ได้ทราบความเสียสละของบรรพบุรุษไทยในการรักษาเอกราชเพื่อให้มีประเทศไทยจนถึงทุกวันนี้ อย่างน่าภาคภูมิใจ 2) การค้นคว้าด้วยตนเอง และนำมาอภิปรายในกลุ่ม ทำให้เข้าใจเนื้อหาและบริบทต่าง ๆ ได้มาก 3) การนำเสนอของในกลุ่มในหัวข้อต่าง ๆ ทำให้ได้รับความรู้หลากหลายรู้จักเหตุและการแก้ปัญหา 4) เป็นการเพิ่มความรู้อันสามารถเข้าถึงแก่นสารของการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและรูปแบบการนำเสนอทำให้เรียนรู้ได้กว้างขึ้น เป็นต้น

3. ด้านทักษะทางปัญญา จากการให้เหตุผลของนักศึกษา 141 คน (ร้อยละ 92.16) ของผู้ตอบแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์ 153 คน พบว่า ได้ให้ความสำคัญว่า TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านความคิดมากที่สุด 48 คน (34.04) โดยมีความใกล้เคียงกับด้านความสามารถ/ทักษะ 32 คน (22.70) และในด้านความรู้ 27 คน (19.15) รองลงมาตามลำดับ ดังตัวอย่างเหตุผลในด้านความคิดที่มากที่สุด เช่น

- 1) ช่วยกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ รู้จักหาแนวทางในการแก้ไขและนำไปประยุกต์ต่อยอดความคิดได้
- 2) เป็นการฝึกให้มีทักษะในการคิดที่เป็นระเบียบขั้นตอนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 3) ช่วยให้สามารถวางแผน เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น รู้จักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตรงจุด เพื่อนำมาปรับปรุงให้เราเป็นคนดีขึ้นได้
- 4) ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ภายในกลุ่มเพื่อประเมินผลการรายงานของเพื่อน ส่วนตัวอย่างในด้านความสามารถ/ทักษะ เช่น

- 1) จากการเรียนทำให้ผมเกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดทักษะทางปัญญา อันเป็นการเพิ่มขีดความสามารถ และคุณภาพของตนมากขึ้น
- 2) การเรียนรู้แบบ TBL และ PBL ทำให้เรามีระบบ เกิดปัญญาและได้ใช้ศักยภาพจากเทคโนโลยี มีการค้นหาข้อมูลอย่างเต็มที่
- 3) ได้สร้างสรรค์งานกลุ่มร่วมกัน
- 4) เป็นวิชาที่ทำให้เกิดความเป็นตัวของตัวเองได้คิดวิเคราะห์ในแต่ละงานและทำให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ เป็นต้น

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จากการให้เหตุผลของนักศึกษา 141 คน (ร้อยละ 92.16) ของผู้ตอบแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์ 153 คน พบว่า TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรมจริยธรรม มากที่สุด 115 คน (ร้อยละ 81.56) เช่น

- 1) สร้างจุดเริ่มต้นของการประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์แบบที่สุด ให้มีระเบียบแก่ตนเองและผู้อื่น
- 2) พื้นฐานของความเจริญก้าวหน้าในชีวิตคน คือ ความรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อทุกสิ่งที่เราทำจะนำพาเราไปสู่ความสำเร็จ
- 3) TBL และ PBL มีส่วนช่วยการทำงานในกลุ่ม ทำให้ผมรู้จักเสียสละ เกิดความรัก ความเข้าใจ ทั้งความเห็นแก่ตัวเพื่อส่วนรวม ทำให้เห็นความสำคัญของความสามัคคีที่จะช่วยให้งานออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) การทำงานเป็นกลุ่มช่วยเพิ่มความสัมพันธ์และความรับผิดชอบสูงขึ้น เพราะจะทำให้แต่ละคนกระตือรือร้นทำงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม เป็นต้น

5. ด้านทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของวิชา “ไทยศึกษา” ผู้วิจัยเน้นเฉพาะทักษะการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเท่านั้น และจากการให้เหตุผลของนักศึกษา 139 คน (ร้อยละ 90.85) ของผู้ตอบแบบสำรวจเชิงสัมภาษณ์ 153 คน พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วย TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความสามารถ/ทักษะ มากที่สุด 97 คน (69.78) ดังตัวอย่างการให้เหตุผล เช่น 1) การทำงานแบบ TBL และ PBL ช่วยให้เราได้พูดคุยสื่อสาร สอนให้เรากล้าแสดงออก แสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนมากมาย โดยที่ต้องเลือกวิธีการสื่อสารที่น่าสนใจและต้องมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีช่วยในการรายงานหน้าชั้น 3) ได้รู้วิธีการใช้เทคโนโลยีและเลือกมานำเสนอหน้าชั้น 4) ทำให้สมาชิกในกลุ่มพูดคุยกันมากขึ้น เพราะต้องแสดงความคิดเห็นของตนเองและการจัดสื่อด้วย ppt. ก็ช่วยด้านเทคโนโลยีและช่วยฝึกความสามารถในการนำเสนอรายงานหน้าชั้นด้วยความมั่นใจมากขึ้น 5) ได้ฝึกพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีในการหาข้อมูลมาประกอบการทำรายงาน ทำให้เนื้อหาและการนำเสนอสอดคล้องและน่าสนใจยิ่งขึ้น เป็นต้น

2.3 แนวทางพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ 5 ด้าน ตามกรอบ TQF ซึ่งส่งผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมในภาพรวมเป็นอย่างไร

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการให้ข้อเสนอแนะ แนวทางเสริมเพื่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้ TBL และ PBL ในภาพรวมจากนักศึกษาทั้ง 153 โดยสรุปเป็นประเด็นที่น่าสนใจ พบว่า

1. ด้านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL)

- 1) ควรเพิ่มเวลาโดยการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้สร้างความคุ้นเคยกันในกลุ่มและในการทำความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ TBL และ PBL ให้มากขึ้น
- 2) ควรเน้นความร่วมมือซึ่งกันและกันเป็นรายบุคคลที่จะส่งผลถึงคุณภาพของการนำความรู้มาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อสร้างผลงานของกลุ่ม/ทีม
- 3) การจัดกลุ่ม/ทีม ทั้งกลุ่มเล็กและใหญ่ ควรจะมาจากการจัดอันดับที่คล้ายกันแทนการให้จับกลุ่มกันเองเพื่อการทำความรู้จักกันภายนอกคณะและชั้นปี และความสะดวกในการบริหารจัดการกลุ่ม
- 4) การเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอมีคุณค่าต่อการทำกิจกรรมโดยใช้ TBL และ PBL จึงควรพิจารณาเพิ่มคะแนนของส่วนนี้ให้มากขึ้น

2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL)

- 1) ควรกำหนดให้ไปดูภาพยนตร์ประวัติศาสตร์และเพิ่มวิดิทัศน์ในหัวข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการทำกิจกรรม เพราะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิดิทัศน์ คลิป ช่วยให้อ่านประเด็นสำคัญของเรื่องและทำให้เกิดความตระหนักในความเป็นชาติและมีความเข้าใจที่ต่อกันในสังคมมากขึ้น
- 2) ควรเพิ่มกิจกรรมนอกสถานที่ ด้วยการกำหนดให้กลุ่มไปทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับความดีเพื่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ โดยให้จัดทำเป็นคลิป และนำเสนอเป็นรายงานซึ่งจะช่วยเพิ่มทักษะทุกด้านตามกรอบ TQF
- 3) ควรเพิ่มจำนวนครั้งของการนำเสนอรายงานหน้าชั้นของทุกคนเพื่อฝึกทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) ควรเน้นกิจกรรมที่ฝึกกระบวนการคิด การตีความ การตั้งสมมติฐาน และวิธีแก้ปัญหาให้มากขึ้น ผ่านการสร้างเป็นละคร เกม หรือได้วาที

8. การอภิปรายผล

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาขั้นต้นของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) จึงมีข้อจำกัดตามหลักการวิจัยที่ควรปรับปรุงบางประการ เช่น ควรเป็นการทดลอง 2 กลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และควรมีการประเมินก่อนและหลังการทดลอง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวางแผนการวิจัย และออกแบบการวิจัยให้เหมาะสมได้ดียิ่งขึ้น

2. จากภาพรวมค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสังคมและด้านความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาไทยศึกษาที่เน้นความเข้าใจวิถีคิดและพฤติกรรมของสังคมไทย การสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย และยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งความสามารถแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์สังคมไทยได้

นอกจากนั้น การมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมากที่สุดด้านทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบจึงสอดคล้องกับปัจจัยความสำเร็จในการเรียนรู้ตามกระบวนการของการใช้ทีมเป็นฐาน ซึ่งการเปลี่ยนผ่านการศึกษาในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้เน้นการเรียนการสอนที่ผสมผสานความรู้กับความสนุกในการเรียน โดยเฉพาะรูปแบบการทำงานเป็นกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Band/Case Study) ที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ (กุลทิพย์ ศาสตรระจุก, 2551) จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสังคมใหม่นี้ได้อย่างน่าสนใจเช่นกัน

3. จากภาพรวมของการแสดงความคิดเห็นและการให้เหตุผลของการใช้ทีมและปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ ในมุมมองของการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพบว่า TBL และ PBL มีส่วนเสริมสร้างคุณลักษณะในด้านคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 81.56) ตามกรอบ TQF ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นอกจากนี้ เป็นด้านความสามารถ/ทักษะในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 69.78) ตามกรอบ TQF ในด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการระบุว่า ด้านความสามารถ/ทักษะ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่เน้นความสามารถนำความรู้ความคิดไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้วยความรับผิดชอบซึ่งนับเป็นเป้าหมายสำคัญอีกด้านหนึ่งในการเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2553)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการสร้างเสริมคุณลักษณะของบัณฑิตด้านความคิด ตามกรอบ TQF ด้านทักษะทางปัญญาจะเห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุดของกลุ่มคุณลักษณะบัณฑิตทั้ง 4 ด้าน จึงสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องนี้ที่นักศึกษาต้องการให้เพิ่มกิจกรรมนอกสถานที่และการจัดแสดงผลงานนิทรรศการ เพื่อการนำความรู้ ความสามารถ/ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมที่ได้จากการเรียนรู้ทุกด้านไปใช้ในสถานการณ์จริงร่วมกัน

4. ผลของการวิจัยพบว่า จากการที่มีนักศึกษาหลากหลายคณะและชั้นปีซึ่งมีพื้นฐานแตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ มาลงเรียนวิชาไทยศึกษา เป็นวิชาเลือกเสรีทำให้ต้องการเวลาในการทำความเข้าใจเพื่อนในกลุ่มและทำความเข้าใจความคุ้นเคยกับกระบวนการสอนทั้งสองรูปแบบภายหลังจากการแบ่งกลุ่มเพื่อดำเนินงานตามกระบวนการสอน TBL และ PBL ได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น ผู้ที่สนใจจะประยุกต์ใช้กระบวนการในรูปแบบดังกล่าว ควรเพิ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำความรู้จักกันของกลุ่มขึ้นอีก 2-3 สัปดาห์ ทั้งในห้องเรียน อินเทอร์เน็ต หรือ Facebook และควรจัดทำ Mind

Map ตามกระบวนการเรียนรู้ของ TBL และ PBL อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการทำความเข้าใจ ทบทวน และเน้นถึงความรับผิดชอบร่วมกันของกลุ่มในช่วงแรกของการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันและความสำเร็จของกลุ่มมากยิ่งขึ้น

5. ในด้านกระบวนการและกิจกรรมการเรียนการสอน TBL และ PBL ต้องการให้เพิ่มเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม เน้นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม โดยการเข้าเรียนสม่ำเสมอ เพิ่มกิจกรรมนอกสถานที่ เพิ่มจำนวนการฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์และการนำเสนองานหน้าชั้น

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการสอนโดยใช้ทีมเป็นฐานการเรียนรู้ (TBL)

จากเหตุผลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยพบความต้องการเวลาในการทำความเข้าใจ หรือการสร้างความรู้ความผูกพัน และรับผิดชอบอย่างสูงของกระบวนการสร้างทีม จึงสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพของทีมของ บุญศรี วงศ์พิพัฒน์กุล (2550) ซึ่งเน้นการให้ความสำคัญแก่การแบ่งและบริหารจัดการกลุ่ม การเน้นความรับผิดชอบทั้งงานที่เป็นรายบุคคลและงานของกลุ่ม การเลือกงาน/กิจกรรมที่เป็นการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นทีม และความรวดเร็วในการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอและความรวดเร็วของผู้สอน ดังนั้น จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ผู้สนใจจะนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

2. การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของกระบวนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานการเรียนรู้ (PBL)

ผู้สนใจที่จะนำกระบวนการเรียนรู้รูปแบบนี้ไปใช้ควรพิจารณาประเด็นสำคัญต่อไปนี้ในการจัดกระบวนการสอน คือ เน้นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดเป็นกลุ่ม/ทีม เน้นการใช้ปัญหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง เป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาความรู้ เน้นการบูรณาการเนื้อหาจากสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา/กรณีศึกษา และเน้นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นกลุ่ม ตามข้อเสนอแนะของ อานุกาพ เลชนะกุล (2550)

3. การเสริมสร้างมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านตามกรอบ TQF และการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้มีประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้สองรูปแบบนี้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยพิจารณาเพิ่มกิจกรรมในด้านทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้านให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาขั้นต้นของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) จึงมีข้อจำกัดตามหลักการวิจัยที่ควรปรับปรุงเกี่ยวกับแบบแผนการวิจัย คือ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว จึงควรใช้แบบแผนการทดลอง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม และควรมีการประเมินก่อนและหลังการทดลอง ทั้งนี้ เพื่อความสมบูรณ์ของการวิจัยเชิงทดลอง และทำให้ได้ผลการวิจัยว่ากระบวนการเรียนการสอนทำให้เกิดการพัฒนาอย่างน้อยเพียงใด (Kirk, 1995)

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (TBL) และปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการส่งเสริมมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ของ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยการเน้นกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิผลในการส่งเสริมมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF อันจะเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมตามความต้องการในการพัฒนาประเทศในยุคเศรษฐกิจประชาคมอาเซียน

10. เอกสารอ้างอิง

- กุลทิพย์ ศาสตรระจุ. (2551). “วัฒนธรรมการเรียนรู้กับสังคมใหม่” สู่การอุดมศึกษาหลังโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- บุญศรี วงศ์พิพัฒนกุล. (2550). การเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน (Team - Based Learning). ในไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (บก.), *อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือ และการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2551). *คู่มือการเปลี่ยนผ่านการศึกษาตามหลัก “สัตตคิลา”*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2553). *กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันคลังสมองของชาติ. (2554, 22 เมษายน). *การวัดคุณภาพบัณฑิต: Collegiate Learning Assessment (CLA) หลักการแนวปฏิบัติและประเด็นท้าทาย*. [เอกสารประกอบการสัมมนา].
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552, 15 กรกฎาคม). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications Framework for Higher Education)* [เอกสารประกอบการอบรม].
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานุภาพ เลขะกุล. (2550). “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)”. ใน ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (บก.), *อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือ และการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kirk, R.E. (1995). *Experimental design: Procedures for the Behavioral Sciences*. (3rd ed.). Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.